

Spannende woonlandschappen

AUTEUR JESPER VAN LOON

Grootschalige woningbouwopgaven in de vorm van naoorlogse woonwijken en de latere vinexwijken zijn beeldbepalend voor Nederland, maar missen een eigen identiteit. Deze vorm van bouwen wordt tot op de dag van vandaag voortgezet, waardoor de randen van steden steeds meer op elkaar gaan lijken. Dogma's zoals de compacte stad, rode en groene contouren en gebundelde deconcentratie worden nog steeds toegepast, ook al zijn deze top-down planningsconcepten volgens de Nota Ruimte verleden tijd. Deze nota geeft juist voorrang aan een gebiedsgerichte benadering waarbij de specifieke regionale kwaliteiten als uitgangspunt worden genomen.

Het merendeel van de mensen die in de eerdergenoemde wijken wonen, heeft uitzicht op de overburen. Daarnaast kijkt men vanuit het omliggende landschap uit op identiteitsloze stedelijke contouren met een hoog gehalte aan 'witte schimmel'. Blijkbaar heeft deze functionele bouw niet langer de voorkeur, want er is de laatste decennia een geleidelijke verschuiving zichtbaar in de wensen die mensen hebben ten aanzien van een woning en de woonomgeving. Sfeer en uitstraling van de woning spelen een grote rol naast ruime kavels en het specifieke karakter van de omgeving.

De ruimte voor een gebiedsgerichte benadering enerzijds en de veranderende woningmarkt anderzijds vormen de basis voor het boek 'Expeditie Woonlandschappen' (2007). Dit boek is het resultaat van onderzoek uitgevoerd door het RuimteRijk-onderzoeksteam van de Faculteit der Ruimtelijke Wetenschappen, Rijksuniversiteit Groningen, in opdracht van de Accolade Groep, een vereniging van vijf Friese woningbouwcorporaties. Het onderzoek richt zich op woonlandschappen in Noord-Nederland en neemt als voorbeeld de Friese A7-zone: een corridor langs de snelweg A7. Drie teams van toonaangevende architectenbureaus hebben voor twaalf locaties in deze zone ontwerpen gemaakt volgens vijf verschillende inrichtingsprincipes. Het boek bestaat uit drie delen, waarvan

het eerste het denkkader, de werkwijze en de context neerzet. Ook wordt hier voor de Noord-Nederlandse regio's een woon-economie voorgesteld als een krachtig al-

Op expeditie naar een nieuwe visie op wonen.

ternatief voor de traditionele vormen van economie, die vaak gekopieerd worden van de Randstad. In het artikel van Gert de Roo in deze AGORA wordt de visie die ten grondslag ligt aan de eigen kracht van de regio' nader uitgewerkt. Deel twee brengt de A7-zone in beeld, verwoordt de wensen van bewoners en geeft ter inspiratie voorbeelden van woonvormen in heel Nederland. Dit deel is niet noodzakelijk voor het begrip van het verhaal, maar dient als fundament voor het onderzoek en de in deel drie beschreven locatieontwerpen. In deel drie worden de vijf inrichtingsprincipes geïntroduceerd: 'Net als op vakantie', 'Zien en niet gezien worden', 'Het volgende hoofdstuk', 'Druk(te)punten' en 'Het roer om'. Stuk voor stuk zijn dit pakkende titels die de kern van de nieuwe visie op wonen weergeven. Zo staat 'Het volgende hoofdstuk' voor het voortbouwen op traditie en identiteit van een gebied, maar gekoppeld aan moderne ontwikkelingen en dus niet het creëren van een soort museum om in te wonen.

De wetenschappelijke basis van 'Expeditie Woonlandschappen' wordt duidelijk vertaald naar praktische voorbeelden, die worden geïllustreerd met een veelheid aan foto's en ontwerpschetsen. Ondanks dat het boek welhaast haar eigen jargon ontwikkelt, wat door sommige lezers als storend

zou kunnen worden ervaren, is het goed leesbaar door de duidelijke structuur. Ook zonder het hele boek te lezen is het mogelijk om inzicht te krijgen in het onderzoek en de gedachte achter de gedurfde ontwerpen te begrijpen. Dit geeft het boek een populair-wetenschappelijk karakter en maakt het toegankelijk voor zowel academici en beleidsmakers als studenten en geïnteresseerde buitenstaanders.

De toepasbaarheid van de ontwikkelde visies op nieuwe woonlandschappen zal zich nog moeten bewijzen. Het wonen in een natuurlijk landschap zal bijvoorbeeld gepaard gaan met tegenstand van natuur- en milieuorganisaties, en zoiets als de 'ecologische hoofdstructuur' zou landschappelijk wonen in de weg kunnen zitten. Deze tegenstand levert echter geen aantrekkelijke woonlandschappen op. De visies richten zich daarom op kwaliteit en landschappelijke inpasbaarheid van de woonfunctie, en daarbij moeten huidige dogma's losgelaten worden.

Toch is het verhaal ook zonder directe toepasbaarheid steekhoudend, vernieuwend en spannend. Er blijkt veel mogelijk als we de huidige paden verlaten en ons laten inspireren door het landschap, het verleden en de wensen van bewoners. Als de visies en ontwerpen in het boek leiden tot deze andere manier van denken over wonen, heeft het boek haar doel bereikt. Dan behoort het volledig verwaald raken in een woonwijk vol identieke straten en huizen, op zoek naar het nieuwe huis van familie of vrienden, misschien ooit weer tot het verleden.

Brouwer, A., M. de Jong & G. de Roo (2007) Expeditie woonlandschappen: het landschap als drager van een regionale wooneconomie. Assen: In Boekvorm. ISBN 139789077548202